

Konkurransetilsynet
Norwegian Competition Authority

Vedlegg
200500444 - 8

Bør konkurranseloven gjelde på Svalbard?

– en konkurransefaglig vurdering

Utredning på oppdrag fra Moderniseringsdepartementet – levert desember 2005

1	Innledning	3
2	Om Svalbard	5
2.1	Svalbardpolitikk	5
2.2	Forholdet til Svalbardtraktaten og folkeretten	5
2.3	Forholdet til andre stater	7
2.4	Miljøvern.....	7
3	Om økonomien på Svalbard.....	9
3.1	Longyearbyen	9
3.2	Andre bosetninger	10
4	Tidligere vurdering fra 1998	12
4.1	Bakgrunn for rapporten	12
4.2	Hovedpunkter fra rapporten	12
4.3	Rapportens konklusjoner og anbefalinger	13
5	Konkurransesituasjonen på Svalbard i dag	15
5.1	Utvikling siden 1998.....	15
5.2	Konkurransesituasjonen på utvalgte markeder	15
6	Konkurranselovens bestemmelser.....	20
6.1	Innledning	20
6.2	Forbudsbestemmelsene	21
6.3	Kontroll med foretakssammenslutninger	23
6.4	Saksbehandlingen	24
6.5	Sanksjoner ved brudd på loven	24
6.6	Påvirkning overfor andre offentlige myndigheter.....	24
7	Anbefaling om å gjøre loven gjeldende	26
7.1	Konkurranseloven på Svalbard	26
7.2	Utgangspunkt for anbefalingen.....	26
7.3	Mulige motargumenter.....	27
7.4	Kost/nytte-vurdering	28
7.5	Konklusjon.....	29

1 Innledning

Per i dag gjelder ikke konkurranseloven¹ på Svalbard. I henhold til lovens § 5 tredje ledd kan Kongen ved forskrift bestemme i hvilken utstrekning loven skal gjelde for Svalbard. Slik forskrift er foreløpig ikke gitt.

Moderniseringsdepartementet har på initiativ fra Justisdepartementet bedt Konkurransetilsynet vurdere behovet for og virkningene av at konkurranseloven gis anvendelse på Svalbard. I sitt brev av 20. juni 2005 til Konkurransetilsynet har Moderniseringsdepartementet presisert hva tilsynet skal inkludere i sin utredning:

- Utredningen bør klargjøre juridiske forhold ved å gi konkurranseloven anvendelse på Svalbard. Det bør undersøkes om det er forhold som tilsier at loven enten ikke gis anvendelse, eller at det bør fastsettes særlige regler for Svalbard.
- Utredningen bør klargjøre hvilket behov det er for en konkurranselovgivning på Svalbard. Dette omfatter både en rent faktisk undersøkelse av konkurransesituasjonen i ulike markeder på Svalbard, og en vurdering av i hvilken grad konkurranseloven kan bote på de problemene som eventuelt avdekkes.
- Utredningen bør omfatte en vurdering av kostnadene ved å gi konkurranseloven anvendelse på Svalbard – spesielt kostnadene ved håndheving – veid opp mot en eventuell samfunnsøkonomisk gevinst.

Konkurransetilsynet er kun bedt om å gi en konkurransefaglig vurdering av om konkurranseloven bør gis anvendelse på Svalbard. I den grad andre hensyn er relevante for vurderingen, er det opp til andre enn Konkurransetilsynet å ta slike forhold i betraktning.

Det er ikke første gang det er blitt utredet og vurdert om konkurranseloven bør gis anvendelse på Svalbard. I 1998 ble rapporten ”Konkurransespørsmål på Svalbard – underlagsnotat for diskusjon om rammebetingelser” utarbeidet av Acta Consult AS, med bidrag fra Konkurransetilsynet.

Rapporten konkluderte med at næringslivet i Longyearbyen stort sett var preget av likeverdig og virksom konkurranse, og at uheldige forhold raskt ble gjenstand for offentlig oppmerksomhet som trolig virket selvregulerende på aktørenes opptreden. Det ble samtidig ikke utelukket at det kunne bli aktuelt å gjøre hele eller deler av konkurranseloven gjeldende på Svalbard på et senere tidspunkt.

Den senere tid er det fra flere hold, blant annet Sentralt kontaktforum for svalbardstatistikk, tatt initiativ til at det bør vurderes på nytt å gjøre konkurranseloven gjeldende på Svalbard. I denne utredningen er det tatt utgangspunkt i det arbeid som ble gjort i 1998. Det er særlig lagt vekt på å undersøke om det i årene som er gått siden forrige rapport er skjedd endringer i næringslivet på Svalbard eller andre forhold som tilsier en annen konklusjon.

---

¹ Lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger

Utredningen er foretatt av rådgiver Mikal Sveinsvoll og seniorrådgiver Øyvind Andersen i Konkurransetilsynet. Representanter fra Moderniseringsdepartementet og Justisdepartementet har vært involvert underveis i prosessen. Utredningen gir imidlertid kun uttrykk for Konkurransetilsynets vurderinger og anbefalinger.

Som grunnlag for utredningen har Konkurransetilsynet benyttet rapporten fra 1998 og tilgjengelige publikasjoner om økonomien og næringslivet på Svalbard. I tillegg har tilsynet innhentet informasjon fra utvalgte aktører på Svalbard. Brev med spørsmål om markeder og rammebetingelser ble blant annet sendt mer enn 60 foretak. Kun 13 foretak besvarte tilsynets henvendelse. Den begrensede responsen skyldes sannsynligvis at det var frivillig å besvare Konkurransetilsynets henvendelse, og at mange fryktet at andre aktører på Svalbard ville få innsyn i deres vurderinger.

Selv om responsen på Konkurransetilsynets spørsmålsbrev var begrenset, var det flere av de sentrale aktørene som ga utfyllende svar. Videre gir svarene som kom inn et godt inntrykk av hvilke problemstillinger aktørene er opptatt av. Samtidig er det en god del relevant informasjon i tilgjengelige publikasjoner. Ikke minst er rapporten fra 1998 et godt utgangspunkt for å på nytt ta stilling til om konkurranseloven bør gjøres gjeldende. Konkurransetilsynet er derfor av den oppfatning at grunnlaget for å vurdere om konkurranseloven bør gis anvendelse på Svalbard er mer enn tilstrekkelig selv om informasjonsmengden om de enkelte markedene er begrenset.

2 Om Svalbard

2.1 Svalbardpolitikk

I Stortingsmelding nr. 9 (1999–2000) "Svalbard" og den etterfølgende behandlingen i Stortinget var svalbardpolitikken gjenstand for en omfattende og helhetlig gjennomgang. Vi nøyer oss derfor når det gjelder svalbardpolitikk generelt å vise til denne stortingsmeldingen og til de årlige budsjettproposisjonene vedrørende Svalbard, nå senest Stortingsproposisjon nr. 1 (2005-2006) for Svalbard (svalbardbudsjettet fremmes i et eget dokument).

I svalbardbudsjettet for 2006 er det foreslått en budsjetttramme på 188,3 MNOK. Underskuddet på svalbardbudsjettet for 2006 er stipulert til 96,5 MNOK, og blir dekket inn gjennom et tilskudd over Justisdepartementets budsjett. I tillegg til dette tilskuddet fra Justisdepartementet dekkes en del av utgiftene på Svalbard over andre departementers budsjett. For 2006 er det foreslått å bevilge netto rundt 308 MNOK over statsbudsjettet til svalbardformål.

I 2002 ble det innført en ny styringsmodell for Longyearbyen. Svalbardrådet ble avviklet, og innbyggerne fikk et folkevalgt organ, Longyearbyen lokalstyre, som øverste myndighetsorgan i byen. Samtidig ble aksjene i Svalbard Samfunnsdrift AS overført fra Nærings- og handelsdepartementet til Longyearbyen lokalstyre. Dermed har Longyearbyen fått et lokaldemokrati som i forhold til ansvar og myndighet ligger tett opp til kommunene på fastlandet. Dette er omtalt nærmere i punkt 3.1 nedenfor.

2.2 Forholdet til Svalbardtraktaten og folkeretten

Norsk suverenitet over Svalbard bygger på Svalbardtraktaten av 9. februar 1920 og folkerettslige prinsipper. Traktaten trådte i kraft 14. august 1925. Gjennom svalbardloven av 17. juli 1925 er øygruppen inkorporert som en del av Kongeriket Norge. I det følgende redegjøres det først for hvilke rettslige rammer Norge må holde seg innenfor når ny lovgivning skal gis anvendelse på Svalbard, deretter drøftes om konkurranseloven kan gis anvendelse uten å gå ut over disse rammene.

Følgende er hentet fra Stortingsmelding nr. 9 (1999–2000):

"Effektiv myndighetsutøvelse over lang tid, kombinert med at norsk suverenitet ikke er blitt bestridt av andre stater, utgjør et selvstendig folkerettslig grunnlag for norsk suverenitet over området. Dette får folkerettslig betydning i forhold til andre stater enn dem som er parter i Svalbardtraktaten.

Det er et akseptert folkerettslig prinsipp for traktatfortolkning at vesentlige begrensninger av suvereniteten over landterritorium forutsetter en klar traktatmessig hjemmel. Slike bestemmelser skal tolkes ut fra sin naturlige språklige betydning. I tvilstilfelle skal den forståelse som innebærer den minste begrensning på myndighetsutøvelsen legges til grunn. Traktatens artikkel 1 gir Norge den fulle og uinnskrenkede suverenitet over øygruppen, og traktaten gir ikke grunnlag for noen generell innskrenkning av Norges suverenitet. Der ikke

annet er særskilt fastslått i traktaten, har Norge derfor full rådighet i samsvar med folkerettens vanlige regler.

Kun de statene som har tiltrådt traktaten kan kreve særlige rettigheter for deres borgere, selskaper o.l. Traktaten gir ikke rettigheter til stater som ikke er part eller til private rettssubjekter.

Svalbardtraktaten var pr. mai 1999 tiltrådt av 39 stater. Russland har trådt inn i Sovjetunionens partsforhold. Island sluttet seg til Svalbardtraktaten i 1994, den første nye tiltrædelse siden 1930.

[...]

Svalbardtraktaten medfører visse nærmere angitte begrensninger for norsk myndighetsutøvelse, særlig med sikte på ikke-diskriminering på enkelte områder mellom borgere og selskaper av stater som er part i traktaten.

Bestemmelser om ikke-diskriminering finnes i artikkel 2 om lik rett til fiske og jakt på Svalbard, artikkel 3 om lik rett til adgang og opphold på Svalbard uansett formål og til uhindret å drive all slags maritim-, industri-, bergverks- og handelsvirksomhet på like fot, samt artikkel 7 om likebehandling når det gjelder erverv, utnyttning og utøvelse av eiendomsrett og bergverksrettigheter.

Kravet til likebehandling medfører forbud mot diskriminering på de nevnte områder begrunnet i nasjonalitet og nasjonal tilhørighet. Det vil si at andre traktatparters borgere, selskaper o.l. ikke må stilles dårligere enn norske borgere. Det kan heller ikke diskrimineres mellom borgere av andre traktatparter. Bare den stat som mener å være utsatt for en krenkelse, kan gjøre noe krav eller klage gjeldende på folkerettslig grunnlag.

Vilkåret om ikke-diskriminering på grunnlag av nasjonalitet («like rett») er ikke til hinder for forbud mot og regulering av aktiviteter. Vilkåret innebærer heller ikke noe forbud mot forskjellsbehandling begrunnet i andre objektive kriterier enn nasjonalitet.

Norge har som suverenitetsinnehaver på Svalbard både en oppfordring og en rett til å forvalte området i tråd med traktatens prinsipper bl.a. om forvaltning av plante- og dyrelivet. Svalbardtraktaten forutsetter at Norge benytter sin alminnelige lovgivningsmyndighet også når det gjelder saksområder der traktaten stiller særlige vilkår for visse typer næringsvirksomhet, og setter etterlevelse av stedlige lover og forskrifter som betingelse for utøvelsen av de rettighetene som er fastsatt i traktaten.

Vilkåret om ikke-diskriminering gjelder for de næringsgrener som er særlig oppregnet i traktaten. Når det gjelder annen form for virksomhet, gir ikke traktaten noen særlige rettigheter til andre traktatparters borgere. Dette innebærer at tiltak på områder som ikke er særskilt oppregnet i traktaten og som tilgodeser norske borgere eller på annen måte skiller mellom traktatparters borgere, kan gjennomføres uten hinder av Svalbardtraktaten.

[...]

Svalbardtraktaten artikkel 8 annet og tredje ledd bestemmer at skatter, gebyr og avgifter som oppkreves på Svalbard utelukkende skal komme Svalbard til gode og ikke være høyere enn behovene for øygruppen tilsier.

Dette innebærer at skatter, avgifter og gebyr må inntektsføres på svalbardbudsjettet, eventuelt som egen post i den enkelte etats budsjett og som det henvises til i svalbardbudsjettet."

Utgangspunktet må på bakgrunn av dette være at Norge står fritt til å gi konkurranseloven anvendelse på Svalbard, forutsatt at loven ikke diskriminerer noen av traktatpartene på bakgrunn av nasjonalitet eller nasjonal tilhørighet, på de næringsområdene som traktaten angir.

Konkurranselovens stedlige virkeområde fremgår av lovens § 5. Her heter det at loven gjelder for "vilkår, avtaler og handlinger som foretas, har virkning eller er egnet til å ha virkning her i riket". De sentrale forbudene i loven retter seg mot foretak. Foretak er definert i § 2 til å være "enhver enhet som utøver privat eller offentlig ervervsvirksomhet". Konkurranseloven skiller altså ikke mellom innenlandske og utenlandske foretak, men ser på hvilken virkning foretakenes aktivitet har "i riket".

Foretak med tilhørighet hos de andre traktatpartene stilles følgelig ikke dårligere enn foretak med tilhørighet i Norge. Forbudet mot diskriminering i traktatens artikler 2, 3 og 7 synes derfor ikke å være til hinder for at konkurranseloven gis anvendelse på Svalbard.

Et særlig spørsmål er om overtredelsesgebyr etter konkurranseloven (jf. lovens § 29) er omfattet av traktatens artikkel 8 annet ledd, og om eventuelle innkrevde gebyr derfor må sluses tilbake til Svalbard. Hva som eventuelt vil gjelde her har ikke betydning for Konkurransetilsynet anbefaling vedrørende konkurranselovens anvendelse på Svalbard, og vi går derfor ikke nærmere inn på spørsmålet i denne utredningen.

2.3 Forholdet til andre stater

Denne utredningen behandler ikke politiske vurderinger av om Norge bør gjøre konkurranseloven gjeldende på Svalbard. Utredningen ser kun på om de økonomiske forhold på Svalbard taler for å gjøre konkurranseloven gjeldende der. Det er på det rene at dersom konkurranseloven skal gis anvendelse på Svalbard, skal den gis anvendelse på hele Svalbard.

Andre enn Konkurransetilsynet må eventuelt ta stilling til hvordan man skal forholde seg til andre staters syn på spørsmålet. I og med at det særlig er russisk bosetning utover den norske på Svalbard, er det vel forholdet til Russland som muligens vil være av størst betydning.

2.4 Miljøvern

Hensynet til miljøet har av åpenbare årsaker fått særlig oppmerksomhet på Svalbard. Vi omtaler dette kort her siden tiltak og begrensninger som følge av miljøvern hensyn vil kunne ha konsekvenser for omfanget av næringsvirksomhet på Svalbard. Miljøvern fører til at det på flere områder vil være begrenset hvor mye næringsaktivitet som det er mulig å utføre innenfor gjeldende rammer. Dette vil kunne være begrensende både i forhold til etableringsmulighetene for nye aktører, og i forhold til kapasitetsøkninger hos eksisterende aktører. I

tillegg setter reguleringer rammer for nybygging, noe som også kan virke begrensende i forhold til økt virksomhet.

I St.meld. nr. 9 (1999/2000) om Svalbard står det:

”Bevaring av Svalbards særegne villmarksnatur er ett av flere overordnede mål for svalbardpolitikken. Miljøvernet på Svalbard skal sikre at menneskelig tilstedeværelse og aktivitet holdes innenfor de rammer hensynet til bevaring av øygruppens særegne villmarksnatur setter.

Miljøvern som en integrert del av en helhetlig svalbardpolitikk, forutsetter en effektiv integrering av miljøvern i de ulike samfunnssektorene på Svalbard. Sektorene har et klart egenansvar for å bidra til å oppfylle regjeringens miljømål.”

Videre uttales det i meldingen at man bør holde fast ved de tidligere målsetningene for miljøpolitikken på Svalbard. For det første skal Svalbard framstå som en av verdens best forvaltede villmarker. For det andre skal miljøhensyn veie tyngst ved konflikt med andre interesser.

På Svalbard er det gitt særskilte regler om miljøvern i den grad det har vært behov for det, i stedet for å gjøre lovgivningen på fastlandet gjeldende. I tillegg til lover og forskrifter er det utviklet forvaltningsplaner og handlingsplaner for ulike deler av miljøvernet på Svalbard. Slike planer trekker opp retningslinjer for den fremtidige styringen av miljøvernet på Svalbard.

3 Om økonomien på Svalbard

Longyearbyen og Barentsburg er de eneste bosetningene på Svalbard som kan kalles lokalsamfunn i vanlig forstand. I løpet av de siste 15 årene har Longyearbyen utviklet seg fra et industristed til et lokalsamfunn med flere tilbud enn hva lokalsamfunn av tilsvarende størrelse på fastlandet har.

3.1 Longyearbyen

Longyearbyen er Svalbards administrasjonssenter, og største tettsted, med rundt 1900 innbyggere. Tidligere stod Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS for alle samfunnsoppgaver på Svalbard. I 1989 ble ansvaret for den såkalte samfunnsdriften skilt ut i datterselskapet Svalbard Samfunnsdrift AS (SSD). I 1993 overtok Nærings- og handelsdepartementet selskapet, og 1. januar 2002 ble SSD overført til Longyearbyen lokalstyre.

Longyearbyen lokalstyre er et folkevalgt organ som ble opprettet 1. januar 2002. Longyearbyen lokalstyre erstattet det gamle Svalbardrådet. Longyearbyen lokalstyres oppgaver er de som på fastlandet hovedsakelig er kommunale. Lokalstyret sørger for energiforsyning, samfunns- og arealplanlegging, byggesaksbehandling, vei, vann, avløp, renovasjon, anlegg, kai, brannvern, barnehager, ungdomsklubb med mer.

Longyearbyen lokalstyres virksomhet finansieres med tilskudd over svalbardbudsjettet og salgs- og gebyrinntekter fra salg av tjenester. Lokalstyret valgte i 2002 å organisere seg etter bestiller/utførermodellen, og de fleste tjenester kjøpes av SSD, som altså er eid av lokalstyret.

I 2004 ble det utført en evaluering av organisasjonen. Evalueringen resulterte i at lokalstyret valgte foretaksmodellen som fremtidig organisasjonsmodell. Valget av foretaksmodell innebærer at overordnede strategier, policyspørsmål, bestillerfunksjonen og mye av myndighetsutøvelsen skal ivaretas av Longyearbyen lokalstyres administrasjon, mens driftsoppgaver for samfunnet skal utføres av to kommunale foretak og et aksjeselskap. Aksjeselskapet skal ivareta alle tekniske tjenester og representerer videreføringen av SSD med fokusert driftsansvar for tekniske tjenester.

SSD har som formål å være et driftselskap med utfører- og saksbehandlingsfunksjoner for lokalstyret. SSD utfører hovedsakelig tjenester for lokalstyret innenfor energiforsyning, vann, avløp, renovasjon, vedlikehold av infrastruktur som veier og ledningsnett for elektrisitet/vann/fjernvarm/avløp, byggesaksbehandling og oppmåling, brannvern, drift av bykaia, barnehager, bibliotek, idrettshall, galleri/kunstnersenter, kino og allment kulturarbeid. I tillegg driver SSD eiendomsforvaltning og drift av boliger og næringsbygg.

Svea er i dag den største gruva på Svalbard. Det er registrert 8 personer med bosted Svea i 2005. Virksomheten drives med personell som i hovedsak bor i Longyearbyen, og pendler til Svea etter en turnusordning. I 2004 ble det laget en ny transporttunnel fra gruva og ned til bebyggelsen. Transporttunnelen vil være med på å sikre et høyt aktivitetsnivå i Svea i tiden framover. Det var 1260 årsverk i Longyearbyen og Svea i 2004.

Ved analyser av økonomien på Svalbard legges det vanligvis vekt på at enkelte basisnæringer bidrar til å legge et økonomisk fundament for aktivitet og bosetning i Longyearbyen. Basisnæringene ble i næringsanalysen Samfunns- og næringsutvikling på Svalbard 1989-2003 definert til "offentlig forvaltning og service", "bergverk og petroleumsvirksomhet", "forskning og undervisning", "studenter" og "reiseliv".

Det er rundt 140 foretak i Longyearbyen, og rundt 130 av disse er private foretak. Næringslivet på Svalbard består hovedsakelig av små foretak. Det ble utført fra 0 til 9 årsverk per foretak i rundt 70 prosent av alle foretak i 2003.

Folketallet i Longyearbyen og Svea har økt med rundt 50 prosent de siste 10 årene. Økningen i folketallet henger nøye sammen med økningen i antallet arbeidsplasser. Tilnærmet alle som bor i Longyearbyen er enten selv i arbeid, eller de tilhører en husstand der en eller flere er i arbeid. Det har vært normalt med mange søkere fra fastlandet når ledige stillinger lyses ut. Befolkningsveksten begrenses derfor av veksten i antall arbeidsplasser.

Myndighetene har ikke ønsket å legge til rette for et såkalt livsløpssamfunn i Longyearbyen. Det tilrettelegges mer for at folk skal kunne bosette seg her i kortere eller lengre perioder av sitt yrkesaktive liv. Dette gjenspeiles i stor grad i turnoveren i de norske bosettingene på Svalbard. Turnoveren har vært rundt 19 prosent de siste årene. Turnoveren i de faste stillingene i Longyearbyen var de siste årene før 2000 over 20 prosent, mens den i 2002 og 2003 sank til 17 prosent. Dette henger klart sammen med at statlige stillinger på Svalbard i stor grad er på åremål og at det er et ønske fra myndighetene om å fortsette med det.

3.2 Andre bosetninger

Ny-Ålesund var opprinnelig en gruveby fram til 1963. Fra midten av 1960-tallet ble stedet tidvis utnyttet som base for naturvitenskapelig forskning. På 1990-tallet utviklet Ny-Ålesund sin posisjon som vitenskapelig forskningsstasjon og base for nasjonal og internasjonal arktisk forskning og miljøovervåking. I dag er Ny-Ålesund hovedsenter for norsk og utenlandsk naturvitenskapelig forskningsvirksomhet på Svalbard. Norske, tyske, britiske, nederlandske, italienske, franske, spanske, japanske, koreanske og kinesiske forskningsstasjoner har etablert egne forskningsstasjoner på stedet. I 2004 var 3 av disse bemannet hele året.²

Forskningsaktivitetene hadde en kraftig vekst på 1990-tallet, men veksten har flatet ut etter 1997. I 2003 genererte forskningen direkte 9952 overnattingsdøgn, noe som tilsvarer 41 forskerårsverk.

Statsaksjeselskapet Kings Bay AS eier grunn og anlegg i Ny-Ålesund, og har ansvaret for infrastrukturen.

Barentsburg er den eneste befolkede russiske bosetningen på Svalbard. Russlands konsulat på Svalbard er etablert i Barentsburg. For tiden er det rundt 700 innbyggere i Barentsburg. Det har vært en reduksjon i antall innbyggere, og også i aktivitetsnivå i Barentsburg de siste årene.

---

² Ifølge Samfunns- og næringsanalysen Svalbard 1991-2004.

Andre bebodde steder på Svalbard er enten bemannede radiostasjoner, meteorologiske stasjoner eller fangsthytter.

4 Tidligere vurdering fra 1998

4.1 Bakgrunn for rapporten

Rapporten "Konkurransespørsmål på Svalbard – underlagsnotat for diskusjon om rammebetingelser" fra 1998 ble skrevet av ACTA Consult på oppdrag av Svalbard Samfunnsdrift AS (SSD). Bosetningene på Svalbard har i løpet av 1980- og 1990-tallet utviklet seg fra å være bygd opp omkring enkeltelskaper som eide og drev tilnærmet all virksomhet, til å bli et moderne lokalsamfunn med over 100 virksomheter. I 1994 fikk Norge en ny konkurranselov³. Dette kan ha medført økt oppmerksomhet om konkurransespørsmål og konkurransevilkår også på Svalbard.

Svalbards økonomi var på 90-tallet preget av manglende konkurranseerfaring, få aktører, betydelige offentlige overføringer og et lov- og regelverk som skilte seg fra fastlandet. SSD og datterselskapet Svalbard Næringsutvikling (SNU) så det som sin oppgave å følge konkurransesituasjonen i Longyearbyen, og søke å legge rammer for en sunn konkurranse. SSD kontaktet Konkurransetilsynet for å sette søkelys på håndteringen av lokale konkurransespørsmål. SSD og Konkurransetilsynet gikk sammen om å få fram en beskrivelse av konkurranseforholdene slik de var i 1998. ACTA Consult AS utarbeidet en rapport om konkurransespørsmål på Svalbard. Konkurransetilsynet bidro med faglige kommentarer.

4.2 Hovedpunkter fra rapporten

Rapporten er i hovedsak en beskrivelse av forholdene på Svalbard i 1998, og den ser nærmere på enkelte konkurranseparametere som brukes til å vurdere konkurransen i ulike markeder. En viktig forutsetning for sunn konkurranse i et marked er tilstedeværelsen av flere aktører på både tilbuds- og etterspørselssiden. Dette vilkåret kan være vanskelig å oppfylle på Svalbard. Det er få aktører innenfor de fleste bransjer, og i noen sektorer er det sannsynligvis ikke plass til mer enn én aktør. Staten og Longyearbyen lokalstyre har gjennom sine etater og selskaper gjerne beholdt kontrollen med flere av de naturlige monopolene, og enkelte av disse er satt ut på anbud. I anbudsrundene er det ofte fastlandsselskap som konkurrerer.

Markedene på Svalbard er små, noe som tilsier at det kan være enkelt å skaffe seg en dominerende posisjon i lokalmarkedet. På den annen side indikerte synspunktene som var innhentet at de gjennomsiktede forholdene i Longyearbyen har bidratt til en effektiv selvjustis blant aktørene.

Når det gjelder etableringshindringer ble det pekt på at det ut fra miljøhensyn er ønskelig å begrense veksten i Longyearbyen. Det hadde vært spørsmål om å hindre en ny reiselivsaktør i å utvikle ytterligere overnattingskapasitet. SNU har arbeidet aktivt for å senke etableringsterskelen i Longyearbyen ved å tilby informasjon, kontaktskaping samt økonomisk og praktisk bistand. Av historiske årsaker kontrolleres 75 – 80 prosent av boligmassen av statlige etater og selskaper. Dette har skapt et todelt marked hvor statlige virksomheter har

---

³ Lov av 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet

god tilgang på store og billige boliger, mens private står ovenfor et begrenset tilbud som stort sett består av mindre og dyrere boliger.

Det ble påpekt flere forhold med kryssubsidiering i rapporten av 1998. Det finnes en rekke etater og institusjoner i Longyearbyen som mottar store overføringer fra staten. Mange av disse aktørene har også inntekter fra salg av tjenester, avgifter og gebyrer. Så lenge slike inntekter stammer fra vare- og tjenestesalg som det offentlige er alene om, påvirker det ikke konkurransen i markedet. Men når virksomheter som mottar statlig støtte opptrer i konkurranse med aktører uten slik støtte kan det skape uheldige konkurranseforhold.

Tidlig på 1990-tallet var det særlig Store Norske Spitsbergen Kulkompani (SNSK) som ble rammet av påstander om kryssubsidiering. SNSK har en maskinpark og kompetanse til å påta seg oppdrag innen transport- og anleggsvirksomhet, og selskapet tilbød derfor ledig kapasitet i det lokale markedet. SNSK ble beskyldt for å kryssubsidiere denne aktiviteten siden SNSK mottar betydelig større til kulldriften. Da rapporten ble skrevet ble SNSK kritisert for sine planer om å etablere et nytt bilverksted i samarbeid med etablerte private aktører i Longyearbyen. SNSKs boligstiftelse som har leid ut boliger eksternt til priser som ligger godt under markedsprisen i det private boligmarkedet, har også blitt kritisert.

Norsk Polarinstitutt (NP) har også blitt beskyldt for kryssubsidiering. De mottok betydelig statlig støtte da rapporten ble skrevet. NP drev med innsamling av data og forskning, og besitter betydelig kompetanse og utstyr for å drive feltarbeid. Myndighetene har ønsket at NP skulle tilby feltrelaterte støttefunksjoner til andre norske og utenlandske forskningsinstitusjoner og selskaper som opererer utenfor bosetningene. I den siste tiden har flere private virksomheter etablert tilsvarende tjenester overfor reiselivet, og det har oppstått konkurranse mellom disse og NP.

Offentlig sektor står for en vesentlig del av etterspørselen i Longyearbyen. I praksis har de offentlige etatene og institusjonene i liten grad blitt kritisert for sin innkjøpspolitikk. Det har blitt rettet kritikk fra næringsforeningen mot at SSD favoriserer datterselskapet Svalbard ServiceSenter (SSS) ved tildeling av oppdrag. På grunn av det ekstreme klimaet og den isolerte beliggenheten til Svalbard er Longyearbyen sårbar for svikt i deler av den samfunnsmessige infrastrukturen som kraftforsyning, fjernvarme, vann og avløp. Dette er tjenester SSS leverte. Kritikken mot SSD var blant annet at SSD favoriserte SSS også ved mindre oppdrag, og at oppdrag som ikke var beredskapsmessige var i kontrakten.

4.3 Rapportens konklusjoner og anbefalinger

Rapporten konkluderer med følgende hovedpunkter:

- Konkurransesforholdene er i liten grad regulert gjennom lov- og regelverk. Konkurranseloven gjelder ikke og Konkurransetilsynet mangler myndighet. Offentlige aktører har her et mer begrenset regelverk å forholde seg til i sin befatning med markedet.
- Likevel er markedet i Longyearbyen stort sett preget av likeverdig og virksom konkurranse. Samfunnet er lite og gjennomsløkt og uheldige forhold blir raskt

gjenstand for offentlig oppmerksomhet, noe som trolig virker selvregulerende på aktørenes opptreden.

- Den kritikk som har vært reist fra de næringsdrivende og deres organisasjoner retter seg i hovedsak mot gjeldende rammebetingelser og den måten offentlige institusjoner opptrer på, dvs. mot forhold som heller ikke på fastlandet er regulert av konkurranselov og konkurransemyndigheter.

Til slutt ramses det opp 7 ulike tiltak som kan være aktuelle for å imøtekomme den kritikken som har vært reist, skape ryddigere konkurranseforhold og større forutsigbarhet:

1. Konkurransespørsmål på Svalbard kan settes høyere på myndighetenes dagsorden, og stortingsmeldingen om Svalbard er en slik mulighet.
2. De konkurransemessige aspektene kan tillegges vekt når regjeringen foreslår fremtidige rammer for boligpolitikken
3. Sentrale myndigheter kan legge klarere rammer for når og på hvilken måte statlige etater og selskaper skal kunne involvere seg i kommersiell virksomhet rettet mot lokalmarkedet.
4. Anskaffelsesprosedyrer i statlige etater og selskaper an reguleres strengere. Lov om offentlige anskaffelser kan gjøres gjeldende på Svalbard, eventuelt kan det utarbeides en Svalbard-forskrift om offentlige anskaffelser.
5. Det kan etableres et responderende og faglig uavhengig råd, som i enkeltsaker og konflikter kan uttale seg på bakgrunn av gjeldene lover og regler samt evt. en generell intensjon om likeverdig konkurranse.
6. Det kan legges til rette for at Konkurransetilsynet kan spille en mer aktiv rolle i forhold til Svalbard.
7. På lengre sikt kan det være aktuelt å gjøre hele eller deler av konkurranseloven gjeldende for Svalbard.

5 Konkurransesituasjonen på Svalbard i dag

5.1 Utvikling siden 1998

Svalbard er fortsatt en liten økonomi. I flere næringsområder er det få aktører og begrenset konkurranse. Enkelte markeder kan derfor bære preg av å være lokale monopoler. Staten og Longyearbyen lokalstyre har fortsatt kontroll med de fleste av de lokale monopolene gjennom sine etater og selskap. I flere markedssegmenter står de lokale aktørene overfor konkurranse fra fastlandet. I andre næringsområder er det flere aktører og sterkere konkurranse.

Aktørene har i større grad nå enn i 1998 erfaring med konkurranse. Videre er flere aktører på Svalbard datterselskap av foretak fra fastlandet. Disse vil ha kjennskap til konkurranse og konkurranseloven gjennom sin virksomhet på fastlandet. Konkurransetilsynet og vår virksomhet er generelt mer synlig nå enn hva tilfellet var i 1998, og dette er med på å bevisstgjøre aktører på konkurranseloven og virksom konkurranse i de enkelte bransjer. På den annen side er det fortsatt betydelige statlige overføringer til Svalbard, og lov- og regelverk som skiller seg fra fastlandet.

Siden 1998 har antall årsverk i Longyearbyen og Svea økt fra 949 til 1260. Økningen har vært størst innen næringsgruppene bergverksdrift og utvinning, bygge- og anleggsvirksomhet, varehandel, reparasjon, transport og kommunikasjon, og innen offentlig forvaltning. Veksten i perioden fra 1999 kom som en følge av vekstimpulser både fra reiselivet og fra kulldriften. Det har også vært en økning i antall årsverk utført i Svea og delvis Ny-Ålesund. Etter 2001 har veksten flatet ut.

Statistisk Sentralbyrå etablerte en konsumprisindeks for Svalbard høsten 2003. Konsumprisindeksen er bygd opp etter fastlandsmodellen. Det foreligger også en konsumprisindeks for Svalbard for 2004, og i løpet av desember 2005 én for 2005.

5.2 Konkurransesituasjonen på utvalgte markeder

Utvalget av markeder og detaljnivået er langt på vei avhengig av hvem som har besvart vår anmodning om å gi informasjon i forbindelse med utredningen. Gjennomgangen i det følgende gir likevel et visst inntrykk av en del sentrale markeder og hvilke typer problemstillinger aktørene er opptatt av.

5.2.1 Transport til og fra Svalbard

Varetransport til Svalbard foregår både med fly og båt. NorCargo og Zahl Transport har stått for sjøtransporten, mens SAS Braathens står for flyfrakten. I tillegg er det flere cruiseskip som gjester Svalbard hvert år.

Hovedvekten av persontransport til og fra Svalbard foregår med rutefly. Per i dag er det kun SAS Braathens som betjener denne strekningen med et helårig tilbud. Norwegian hadde flyvninger i perioden april til august i 2004. Norwegian har ikke hatt flyvninger til Svalbard i 2005.

SAS Braathens flyvninger til Svalbard setter rammer for hvor mange gjester som kan komme til Svalbard i løpet av et år. På den annen side er flyselskapenes program avhengig av hvor mange som bestiller reiser til Svalbard.

Enkelte av de mindre foretakene som har svart på informasjonsinnhenting til Konkurransetilsynet har påpekt at særlig flyfrakten er kostbar og tilbudet er dårlig. Videre har leveringene ofte kommet for sent fordi SAS Braathens angivelig ikke har prioritert flyfrakt, men heller passasjerer. Dette skal ha resultert i at næringslivet på Svalbard ikke har fått varene de skal selge til både fastboende og turister før etter at turistene har dratt. Dette er særlig av betydning for restaurantnæringen, som til en viss grad er avhengig av ferskvarer som ikke er tilgjengelig på Svalbard.

5.2.2 Overnatting

I 2004 var det i underkant av 78 000 gjestedøgn ved hoteller og pensjonater i Longyearbyen. Det har vært en liten nedgang de siste årene siden en topp i 2001. Denne toppen kan ha sammenheng med oppbyggingen i Svea ifølge analysen Samfunns- og næringsutvikling på Svalbard 1989–2003. Svalbard har også besøk av et betydelig antall cruiseturister. Longyearbyen hadde i 2003 561 båtanløp, og disse båtene brakte med seg 22 960 passasjerer. I analysen Samfunns- og næringsutvikling på Svalbard 1989–2003 antas det at det er potensial for videre vekst i reiselivet.

Den største aktøren innen dette markedet er Spitsbergen Travel AS. De har ifølge sitt høringssvar rundt 80 prosent av alle gjesteovernattinger på Svalbard, fordelt på Spitsbergen Hotel, Spitsbergen Guesthouse og Radisson SAS Polar Hotel Spitsbergen. De andre overnattingsstedene er Basecamp Spitsbergen, Gjestehuset 102, Mary-Ann Rikken og Longyearbyen Camping. Sistnevnte er kun åpen i sommersesongen.

Spitsbergen Travel er i sitt høringssvar opptatt av konkurransen med andre eksotiske/arktiske destinasjoner. De mener at dersom de priser seg for høyt, vil turistene heller velge destinasjoner som Nord-Norge, -Sverige, -Finland, Island, Grønland og andre steder. I analysen Samfunns- og næringsutvikling på Svalbard 1989–2003 pekes det på at Svalbard møter sterk konkurranse fra destinasjoner og aktører utenfor Svalbard. På den annen side fremhever analysen også at det ikke er usannsynlig at svekket konkurranse lokalt kan ha bidratt til at prisene på hotelltjenester på Svalbard i perioden mars 2001 til oktober 2003 økte med 4,7 prosent mot 0,9 prosent på fastlandet.

Flere av aktørene som har svart på Konkurransetilsynets henvendelse klager på at overnattingsstedene utnytter sin stilling i å være gjestenes naturlige sted å henvende seg for informasjon om aktiviteter på Svalbard (se neste punkt om utflukter og aktiviteter).

5.2.3 Utflukter og aktiviteter

Det er flere foretak som selger utflukter og aktiviteter til fastboende og besøkende. Aktiviteter er for eksempel hundesledetur, hvalsafari, snøscooterturer og lignende. Turistnæringen har et

felles bookingsystem for alle aktører som er medlemmer i Svalbard Reiselivsråd, noe de aller fleste foretakene som er tilknyttet reiseliv er.

Tilsynet har fått flere svar fra aktører som klager på misbruk av markedsrett i form av utestenging. Overnattingsstedene er et sentralt kontaktpunkt når det gjelder informasjon om og formidling av utflukter og aktiviteter. De det gjelder mener at den dominerende aktøren på overnatting kun informerer om og selger egne aktiviteter, eller aktiviteter til underleverandører de har eksklusivavtaler med, men til en høy provisjon.

En aktør sier at overnattingsstedene nekter å selge andre tilbyders produkter, og at det ikke er uvanlig at aktøren får gjester som er blitt villedet når det gjelder alternativene for utflukter og aktiviteter. Selv om aktivitetene til andre aktører også ligger på det felles bookingsystem har de største aktørene ikke solgt slike aktiviteter til sine gjester. Klagerne mener også at de største aktørene unnlater å informere om andre konkurrenters aktiviteter. Videre sier en aktør at gjester har blitt nektet å booke hotellrom dersom de har booket aktiviteter hos andre aktører enn hotellet og dets samarbeidspartnere. Videre har en aktør som tilbyr gruppereiser klaget på problemer med å leie kurslokaler fra overnattingsstedene på Svalbard.

Det er viktig å merke seg at vi ovenfor kun har gjengitt påstander fra enkeltaktører som har uttalt seg i forbindelse med Konkurransetilsynets informasjonsinnhenting. Forholdene er ikke kommentert av dem det gjelder. De er heller ikke vurdert nærmere av Konkurransetilsynet, verken hva gjelder de faktiske anførsler eller deres forhold til konkurranselovgevingen. Det er ikke nødvendigvis slik at overnattingsstedene har en plikt til å selge konkurrentenes produkter fordi de er tilgjengelig på et felles bookingsystem.

Turistnæringen er i hovedsak positiv til de strenge miljøhensyn som begrenser blant annet utfart i naturen på Svalbard. Turistnæringens største fortrinn framfor andre eksotiske og arktiske reisemål er nettopp den tilnærmet uberørte natur som har slike begrensninger for å bevare denne. Turistnæringen har selv laget retningslinjer for aktiviteter, for å ta vare på Svalbards natur.

5.2.4 Dagligvarer

Det er i dag kun en dagligvarehandel på Svalbard: Svalbardbutikken Coop Svalbard. Den andre dagligvarehandelen innstilte driften i 1999. Det har vært en noe høyere prisstigning på dagligvareprisene på Svalbard enn på fastlandet.⁴ Ifølge konsumprisindeksen for Svalbard 2004 var prisstigningen på Svalbard var 1,7 prosent på Svalbard, men kun 0,6 prosent på fastlandet. I analysen Samfunns- og næringsutvikling på Svalbard 1989–2003 sies det at prisøkningen kan skyldes mangel på konkurranse.

---

⁴ Samfunns- og næringsanalysen Svalbard Datagrunnlag 1992 – 2004

5.2.5 *Suvenirer*

Alle aktører på Svalbard selger suvenirer i større eller mindre grad. Gjestene på Svalbard kan gå innom nesten hvilken som helst forretning og kjøpe suvenirer. Ut fra hørings svarene synes konkurransen mellom disse aktørene å være sterk. Det vil også være relativt lett å etablere seg i dette markedet.

5.2.6 *Entreprenørvirksomhet*

I 2003 stod bygge- og anleggsvirksomheten for 212 årsverk. Bygge- og anleggsvirksomheten har de siste ti årene i stor grad påvirket de aktivitets- og befolkningsmessige svingningene i Longyearbyen i den samme perioden. Dette henger sammen med at tilnærmet alle som bor på Svalbard enten er i arbeid selv, eller tilhører en husstand som har en eller flere i arbeid. De fleste entreprenører fra fastlandet har etablert lokalkontorer på Svalbard og kommer med tilbud på utlyste anbud.

Statsbygg omsetter for rundt 16-18 MNOK i drift pr år, og i tillegg har de hatt omsetning i form av investeringsprosjekter de siste årene for over 300 MNOK. Statsbygg sier i sitt hørings svar at de benytter konkurranse som prinsipp på alle arbeider som ikke må utføres "over natta". Videre sier Statsbygg at virksomheter som har mistet konkurranseevnen har måttet effektivisere sin drift, eller de har nedlagt virksomheten. Statsbygg opplever at håndtverksfirmaer kun i spesielle tilfeller gir felles tilbud på Statsbyggs tilbud.

Lov om offentlige anskaffelser gjelder ikke på Svalbard.

5.2.7 *Boliger*

Av historiske årsaker er mesteparten av boligmassen finansiert av staten, og eies eller disponeres i dag av SSD, Store Norske Boliger AS og Statsbygg. Disse boligene kan tilbys fritt eller til sterkt reduserte priser siden de allerede er betalt. Rapporten av 1998 fremhevet boligsituasjonen på 1990-tallet som konkurransebegrensende da de aktørene som eide boliger eller hadde avtaler om rimelig leie av boliger, hadde konkurransefortrinn framfor arbeidsgivere som ikke kunne tilby sine ansatte bolig.

Det var særlig vanskelig å skaffe familieboliger siden disse var forbeholdt ansatte i SSD, SNSK, statsetatene og etter hvert Universitetsstudier på Svalbard (UNIS). Det var også blitt reist kritikk mot eiendomsselskapene om at de leide ut boliger under markedspris til enkelte aktører.

I Samfunns- og næringsutvikling på Svalbard 1989-2003 fremheves det at den økte etterspørselen på 1990-tallet bidro til at det ble bygd mange nye boliger, og de fleste av disse er i dag solgt til private og offentlige virksomheter, og noen få til privatpersoner. De fleste nye boligene som er bygget etter 1999 er større og mindre familieleiligheter.

I kapittel 9.5 konkluderer rapporten Samfunns- og næringsutvikling på Svalbard 1989-2003 med at boligsituasjonen ikke lenger representerer noen vesentlig barriere for nye næringsdrivende som ønsker å etablere seg på Svalbard.

På en annen side trekker Svalbard Reiselivsråd fram boligmarkedet i Longyearbyen som et fortsatt problem. De viser til at det fortsatt er stor prisforskjell på bolig for offentlig ansatte og ansatte i SNSK som har tilgang på rimelige statlig finansierte boliger, og ansatte i det private som må kjøpe eller leie bolig til markedspris.

5.2.8 Telekommunikasjon

Det er i dag flere aktører som tilbyr ulike telekommunikasjonstjenester. Disse tjenestene omfatter alt fra kabel-TV og telefoni til satellittoverføring av data og fiberforbindelse til fastlandet. Innenfor de enkelte områdene er det kun få aktører. Dette har sammenheng med at flere av disse markedene i stor grad preges av høye kapitalkostnader, og markedene kan sies å være naturlige monopoler.

Telenor Svalbard AS er den største aktøren innen fasttelefoni. Telenor ASA er forpliktet til å levere leveringspliktige tjenester til Svalbard, og gjør dette gjennom sitt datterselskap Telenor Svalbard AS. Telenor Svalbard konkurrerer med tilbydere av fasttelefoni ved hjelp av prefiks fra fastlandet. Videre kan tilbydere av IP-telefoni tilby sine tjenester til kunder med bredbånds internett. Både Telenor Mobil og NetCom GSM har etablert mobilnett på Svalbard. I tillegg har det russiske selskapet Megafon etablert eget nett i Barentsburg.

Den 1. februar 2003 etablerte Norsk Romsenter Eiendom AS fiberforbindelse til fastlandet. Andre aktører innen telekommunikasjon leier kapasitet på fiberforbindelsen.

Telenor Svalbard har kun én konkurrent innen fastnett-telefoni og internett/bredbånd, og én konkurrent innen kabel-TV.

5.2.9 Offentlig og privat virksomhet

Det er fortsatt en rekke etater og institusjoner som mottar statlige overføringer. Ifølge analysen Samfunns- og næringsutvikling på Svalbard 1989–2003 har den misnøyen som ble ytret mot blant annet SNSK og SSD på 1990-tallet stilnet. I dag er det lite misnøye om disse forholdene i mediene, eller som på andre måter kommer frem for offentligheten. Analysen konkluderer med at det lokale næringslivet er mer fornøyd med den politikken de offentlige aktørene fører på dette området. Det har heller ikke kommet frem noe misnøye om dette i høringsvarene Konkurransetilsynet har mottatt.

Det er imidlertid på det rene at det offentliges utvidede rolle på Svalbard i mange tilfeller vil kunne skape konkurransevriddinger mellom offentlige og private aktører når disse konkurrerer på et marked mot hverandre.

6 Konkurranselovens bestemmelser

6.1 Innledning

6.1.1 Generelt om loven

Gjeldende konkurranselov trådte i kraft 1. mai 2004, og erstattet konkurranseloven av 1993. Loven gir regler for næringsdrivendes atferd på markedet, og kompetanse for Konkurransetilsynet til å føre kontroll med strukturen i markedene. Når det gjelder foretaks markedsatferd er de viktigste bestemmelsene å finne i konkurranseloven §§ 10 og 11, som inneholder generelle forbud mot henholdsvis konkurransebegrensende samarbeid og misbruk av dominerende stilling. Lovens kapittel 4 inneholder regler om Konkurransetilsynets kontroll med fusjoner og oppkjøp – i loven omtalt som foretakssammenslutninger.

I konkurranseloven av 1993 fantes det ikke to generell forbud mot konkurranseskadelig atferd slik som i gjeldende lov. Det var tre helt spesifikke forbud mot henholdsvis prissamarbeid, anbudssamarbeid og markedsdeling. I tillegg var det en generell hjemmel for Konkurransetilsynet til å gripe inn mot konkurranseskadelig atferd. Den nye loven innebar at langt flere forhold ble forbudt, mens det etter den tidligere loven ofte var nødvendig med aktiv inngripen fra Konkurransetilsynets side for at noe skulle være forbudt.

Det bør nevnes for sammenhengens skyld at EØS-avtalen inneholder konkurranseregler som er nærmest identiske med konkurranselovens, og som gjelder parallelt med nasjonal konkurranselov i de tilfeller hvor samhandelen mellom EØS-stater kan være påvirket av atferden. I og med at EØS-avtalen ikke gjelder på Svalbard, er konkurransereglene i den ikke omtalt nærmere her.

I tillegg til å føre tilsyn med aktørenes opptreden i markedene har Konkurransetilsynet en rolle i forhold til andre offentlige myndigheter. I konkurranseloven § 9 første ledd bokstav e er det sagt uttrykkelig at en av Konkurransetilsynets hovedoppgaver skal være å påpeke konkurranseregulerende virkninger av offentlige tiltak.

Det eksisterer en rekke offentlige reguleringer som hindrer konkurransen, herunder regler som begrenser adgangen til ulike markeder. I enkelte tilfeller er slike reguleringer nødvendige for å oppnå andre samfunnsmessige målsettinger, men ofte utarbeides reglene uten at konkurransehensynet er vurdert tilstrekkelig. Konkurransespolitikken må derfor favne bredere enn håndhevingen av konkurransereglene overfor næringslivet. En sentral målsetting for konkurransepolitikken er derfor også å bidra til at offentlige reguleringer ikke skaper unødige konkurransebegrensninger.

Målet for konkurransepolitikken i vid forstand er å sikre at konkurransehensyn vektlegges på lik linje med andre samfunnshensyn, både i håndhevingen av konkurranselovgivningen, ved det offentliges atferd og ved utformingen av offentlige reguleringer.

6.1.2 Konkurranselovens formål

Konkurranselovens formål er å fremme konkurranse for å bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser (§ 1 første ledd). Det skal tas særlig hensyn til forbrukernes interesser ved anvendelse av loven (§ 1 annet ledd).

Det er et mål å utnytte landets ressurser på en måte som skaper størst mulige verdier for innbyggerne. I velfungerende markeder vil prisene gi signaler om hva kundene etterspør og hvordan de verdsetter ulike varer og tjenester. Samtidig reflekterer prisene kostnadene ved å fremskaffe disse produktene. Gjennom konkurransen og prismekanismen styres ressursene til sektorer og produkter i overensstemmelse med etterspørselen. Til sammen fører dette til effektiv utnyttelse av samfunnets ressurser.

I praksis vil imidlertid markeder sjelden eller aldri fungere perfekt. Det vil av ulike grunner alltid være former for markedssvikt og ufullkommenheter som fører til at konkurransen blir begrenset. Dette skyldes blant annet at potensielle konkurrenter står overfor ulike etableringshindringer, og at bedriftene selv kan føre en markedsstrategi som gjør det vanskelig for nykommere å etablere seg. I slike tilfeller vil en bedrift kunne oppnå en dominerende stilling eller monopol og dermed kunne utøve markedsrett overfor kunder, leverandører og konkurrenter. På samme måte kan bedrifter som samarbeider om sin atferd på markedet i praksis oppnå en markedsrett som de ikke ville hatt hver for seg. En annen mulighet er at en bedrift kjøper opp en konkurrent for å få slik markedsrett.

Bedriftene kan i ovennevnte situasjoner øke prisene uten å tape inntekter. Dette fører til at forbruket av den aktuelle varen eller tjenesten blir lavere enn ønskelig. Samtidig vil bedriftenes markedsrett svekke deres insentiver til å effektivisere virksomheten eller forbedre kvaliteten på produktene. I markeder med dominerende foretak eller monopol oppstår det et samfunnsøkonomisk tap som følge av at ressursene ikke benyttes effektivt. Størst tap oppstår dersom markedet er monopolisert.

Formålet med konkurransepolitikken er å bidra til økt konkurranse og til at bedrifter som har markedsrett ikke har noe å tjene på å utnytte den. Dette innebærer at konkurransepolitikken må søke å fremme konkurransen der det er markedsdominans, samtidig som virkemidlene må innrettes mot å holde konkurranstrykket tilstrekkelig øppe og motstå framveksten av markedsdominans på andre områder.

Det følger av forarbeidene til loven at den skal anvendes aktivt også i lokale og regionale markeder. Tidligere har Konkurransetilsynet som regel nedprioritert saker som ikke har en viss størrelse. Ambisjonen i gjeldende konkurranselov er at tilsynet i betydelig større grad enn tidligere skal interessere seg for konkurranseproblemer også i mindre markeder.

6.2 Forbudsbestemmelsene

6.2.1 Konkurransbegrensende samarbeid

Konkurranseloven § 10 forbyr enhver avtale og samordnet opptreden mellom foretak som har til formål eller virkning å hindre, innskrenke eller vri konkurransen. Bestemmelsen forbyr

videre enhver beslutning truffet av en sammenslutning av foretak med de samme formål eller virkninger. Forbudet omfatter blant annet samarbeid om priser, oppdeling av markeder og begrensninger i produksjon eller salg. "Kartellsamarbeid" er en vanlig betegnelse på de mest alvorlige brudd på bestemmelsen. I saker hvor det ikke er på det rene at et samarbeid har konkurransebegrensende formål, må man analysere virkningene av samarbeidet for å kunne ta stilling til om forbudet får anvendelse.

Det er vanlig å sondre mellom "horisontale" og "vertikale" avtaler. Horisontale avtaler er konkurransereguleringer mellom foretak på samme omsetningstrinn (det vil si konkurrenter), mens vertikale avtaler er konkurransereguleringer mellom foretak på forskjellige omsetnings-trinn (det vil si leverandører og avtakere).

Forbudet i § 10 første ledd kommer ikke til anvendelse på avtaler, beslutninger eller samordnet opptreden som bidrar til å bedre produksjonen, fordelingen av varer eller fremmer den tekniske eller økonomiske utvikling, samtidig som de sikrer forbrukerne en rimelig andel av de oppnådde fordeler, jf. § 10 tredje ledd.

Det er i forskrift gitt såkalte "gruppefritak" som fastslår hvilke typer avtaler som i hvert fall skal være å anse som å oppfylle unntakskriteriene i tredje ledd. Eksempler på slike gruppefritak er fritak for forsknings- og utviklingsavtaler, spesialiseringsavtaler og vertikale avtaler. Det er i den enkelte forskrift oppstilt en del vilkår for at gruppefritaket skal få anvendelse. Typisk kreves det at de samarbeidende foretak ikke til sammen har mer enn en bestemt andel av markedet.

6.2.2 Misbruk av dominerende stilling

Konkurranseloven § 11 forbyr foretak å utilbørlig utnytte sin dominerende stilling. Det er ikke forbudt i seg selv å ha en dominerende stilling i markedet, men § 11 setter visse grenser for hvordan et eller flere foretak kan utnytte sin dominerende stilling. Et dominerende foretak har et særlig ansvar for å unngå at dets atferd virker hemmende på konkurransen.

For å kunne vurdere om et foretak har en dominerende stilling må man ta utgangspunkt i markedsavgrensningen. I denne vurderingen vil særlig markedsandeler og eventuelle etableringshindringer være sentrale elementer. Et foretak med en dominerende stilling vil være i stand til å i en viss grad opptre uavhengig av sine konkurrenter, kunder og sluttbrukere.

Dersom et dominerende foretak utnytter sin posisjon i markedet på en måte som er skadelig for konkurransen, vil det kunne være snakk om atferd som er i strid med konkurranseloven § 11. Spørsmålet er om foretaket i egenskap av å være dominerende utviser en atferd som gjør at konkurransen elimineres eller reduseres. Det er ikke nødvendig å påvise at foretaket har begrenset konkurransen med vilje. Det er tilstrekkelig å godtgjøre at foretakets atferd har en slik virkning. Det er heller ikke nødvendig å påvise årsakssammenheng mellom dominansen og den utilbørlige utnyttelsen.

Det er vanlig å sondre mellom to hovedgrupper av forhold som kan utgjøre brudd på § 11. Utbytende misbruk er det snakk om dersom det dominerende foretaket utnytter sin markedsstilling til å for eksempel ta urimelig høye priser av kundene. Konkurranshemmende misbruk

dreier seg på den annen side om atferd som innebærer at det dominerende foretaket opptrer på en måte som reduserer enkeltaktørers evne til å konkurrere eller som helt fjerner konkurransen i et marked. I praksis vil det ved håndhevelsen av § 11 sannsynligvis bli prioritert å hindre konkurransehemmende misbruk.

Eksempler på konkurransehemmende misbruk kan være:

- Forretningsnektelse (det vil i praksis kunne innebære utestengelse fra et marked)
- Diskriminering av aktører (for eksempel en konkurrent av leverandørens datterselskaper eller forhandlere)
- Krav om at en kunde kun kjøper fra foretaket med dominerende stilling
- Krav om at andres produkter ikke markedsføres like effektivt som det dominerende foretakets
- Nektelse av tilgang på såkalte essensielle fasiliteter (for eksempel tilgang til nettverk som er nødvendig for å kunne operere som tilbyder)
- Lojalitetsbonuser som har innelåsende virkning
- Underprising for å kvitte seg med brysomme konkurrenter (omtales gjerne som "predasjonsprising")

6.3 Kontroll med foretakssammenslutninger

Konkurransetilsynet skal etter konkurranseloven gripe inn mot foretakssammenslutninger som vil begrense konkurransen vesentlig (§ 16). Fusjoner og oppkjøp er typiske eksempler på foretakssammenslutninger. Andre eksempler er overtakelse av kontroll over et foretak gjennom en aksjonæravtale eller andre typer avtaler som gjør at man får avgjørende innflytelse over foretaket.

Kontroll med foretakssammenslutninger innebærer at Konkurransetilsynet fører tilsyn med strukturen i markedet, mens reglene i §§ 10 og 11 forbyr visse former for konkurransebegrensende atferd. Hensikten med et inngrep mot en foretakssammenslutning vil være å hindre en uønsket konsentrasjon blant aktører i et marked av hensyn til konkurransen.

Når Konkurransetilsynet skal vurdere om en foretakssammenslutning vil føre til en vesentlig begrensning av konkurransen, må tilsynet foreta en analyse av virkningene den vil kunne få på markedene som berøres. I første omgang må man avgrense de markeder det er snakk om, både produktmessig og geografisk. For å kunne gjennomføre en meningsfull analyse av konkurransevirkningene, må man definere hvilke produkter som konkurrerer med hverandre, og i hvilket geografisk område de etterspørres.

Man må deretter vurdere hvilken posisjon for eksempel en fusjon vil gi det nye selskapet. Hvor stor markedsandel det nye selskapet får vil være et utgangspunkt for den videre analysen. Et sentralt moment i vurderingen er dessuten i hvilken grad det er vanskelig for nye aktører å etablere seg i markedet.

Fusjoner og oppkjøp som omfatter bedrifter med en samlet årlig omsetning i Norge på 20 millioner kroner, skal meldes til Konkurransetilsynet (alminnelig melding). Er det bare ett av foretakene som har årlig omsetning i Norge på mer enn 5 millioner kroner, gjelder meldeplikten allikevel ikke. Hvis tilsynet på grunnlag av meldingen ønsker å vurdere saken nærmere, kan tilsynet pålegge bedriftene å levere en mer omfattende melding (fullstendig melding). Fra Konkurransetilsynet har pålagt en fullstendig melding og til tilsynet har varslet om hvorvidt inngrep kan bli aktuelt, er det forbudt å starte gjennomføringen av en fusjon eller et oppkjøp.

6.4 Saksbehandlingen

Konkurranseloven inneholder en del særskilte regler som utfyller eller fraviker de alminnelige reglene for forvaltningsorganers virksomhet i forvaltningsloven. Særlig vil det i saker som gjelder etterforskning av brudd på forbudene i §§ 10 og 11 være snakk om at prosessen fraviker fra det som er vanlig i forvaltningssaker. Konkurransetilsynets vedtak prøves i disse sakene direkte for tingretten.

Konkurransetilsynet har i § 24 en meget vid informasjonsinnhentingshjemmel. I tillegg kan tilsynet med hjemmel i § 25 selv gå til bevissikring hos foretak og personer ved mistanke om brudd på loven, etter tillatelse fra tingretten. Det gjelder særlige regler for innsyn og offentlighet i etterforskningsaker, jf. §§ 26 og 27.

I fusjonssaker etter kapittel 4 er et særpreg at saksbehandlingsprosessen er styrt av en rekke ufravikelige frister, som gjør at saksbehandlingen tidsmessig vil være strømlinjeformet i slike saker. Klageordningen følger her det som er vanlig i forvaltningssaker, slik at det er Moderniseringsdepartementet som er klageinstans for Konkurransetilsynets vedtak etter kapittel 4.

Både i saker etter §§ 10 og 11 og i fusjonssaker er det særlige regler for øverste politiske myndighets (Kongen i statsråd) overprøving av konkurransemyndighetenes vedtak dersom saken er av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning, jf. §§ 13 og 21.

6.5 Sanksjoner ved brudd på loven

Konkurransetilsynet kan pålegge at brudd på loven må opphøre (§ 12), og tilsynet kan ilegge et betydelig overtredelsesgebyr (§ 29). Overtredelser kan også straffes med bøter eller fengsel inntil tre år, og med fengsel inntil seks år ved særdeles skjerpene omstendigheter (§ 30). Bedrifter som bidrar til oppklaring av et ulovlig samarbeid, kan få hel eller delvis nedsettelse av gebyrer eller bøter (lempning etter § 31).

6.6 Påvirkning overfor andre offentlige myndigheter

Konkurransetilsynet er hvert år høringsinstans i et stort antall saker, og involverer seg særlig i saker hvor konkurranse spørsmål berøres av det aktuelle tiltaket. I tillegg kan Konkurransetilsynet av eget tiltak eller på initiativ fra andre påpeke konkurranseregulerende virkninger av offentlige tiltak, jf. konkurranseloven § 9 første ledd bokstav e.

Konkurransetilsynet vil ofte i den forbindelse fremme forslag med sikte på å styrke konkurransen og lette adgangen for nye konkurrenter. Dersom Konkurransetilsynet krever det, skal det organ som forestår tiltaket, svare Konkurransetilsynet innen en nærmere angitt frist. I svaret skal det blant annet redegjøres for hvordan de konkurransemessige hensyn vil bli ivaretatt.

Som en del av dette arbeidet utarbeider Konkurransetilsynet av og til rapporter som skal bidra til en bevisst og effektiv politikk på bestemte områder. I denne sammenheng kan nevnes rapporten "På like vilkår – En analyse av konkurransen mellom offentlige og private foretak", som ble utarbeidet i 2005 av fem økonomiprofessorer på oppdrag fra Konkurransetilsynet.

7 Anbefaling om å gjøre loven gjeldende

7.1 Konkurranseloven på Svalbard

Ved vurderingen av om konkurranseloven bør gjøres gjeldende på Svalbard, vil det sentrale spørsmålet være hvilke virkninger dette vil kunne ha for ressursutnyttelsen. Mer presist vil spørsmålet være i hvilken grad markedene vil bli mer velfungerende ved å gi lovens bestemmelser anvendelse.

I og med at Svalbard er et lite og gjennomiktig samfunn med få aktører på de fleste markeder, vil forholdene ofte legge til rette for at det vil være fristende for aktørene å koordinere sin virksomhet. Samtidig vil dette som regel raskt bli oppdaget av omgivelsene og kundene. Konkurransetilsynet antar likevel at et forbud mot konkurransebegrensende samarbeid, særlig kartellvirksomhet, vil ha en avskrekkende virkning når det gjelder å samordne priser og tilbud/andud.

Siden det på flere markeder vil være kun en aktør som tilbyr det aktuelle produktet på Svalbard, forventer Konkurransetilsynet at det regelmessig vil dukke opp problemstillinger knyttet til misbruk av dominerende stilling dersom loven gjøres gjeldende. Det gjelder både i forhold til ekskluderende og utbytende misbruk. I og med at det er en del naturlige monopoler på Svalbard vil nok mange av sakene dreie seg om utbytende misbruk.

Konkurransetilsynets praksis har normalt vært mest opptatt av å forfølge saker som gjelder ekskluderende misbruk. Tilsynet antar likevel at monopolister og andre dominerende foretak vil være mer forsiktig med å misbruke sin stilling også når det gjelder å utnytte kundene ved for eksempel å ta monopolpriser.

I og med at terskelverdiene for melding av foretakssammenslutninger per i dag er såpass lave, vil det av og til kunne komme inn meldinger om fusjoner og oppkjøp fra Svalbard. I og med at det på flere av markedene er få aktører, vil det kunne være aktuelt å gripe inn mot enkelte foretakssammenslutninger. Konkurransetilsynet antar imidlertid at det vil være snakk om relativt få saker.

I og med at det offentlige har en enda mer sentral funksjon på mange områder på Svalbard enn hva som er tilfelle på fastlandet, er det grunn til å forvente at Konkurransetilsynet regelmessig vil kunne komme med innspill som vil bidra til mer effektiv utnyttelse av ressursene generelt på Svalbard og spesielt når det gjelder rammebetingelsene for næringsvirksomheten.

7.2 Utgangspunkt for anbefalingen

Når det først er lagt til rette for at det skal være markeder med fungerende konkurranse på Svalbard, bør det gode grunner til for å unnlate å gjøre konkurranseloven gjeldende. Selv om det kanskje vil være en viss grad av selvjustis, vil det sannsynligvis være langt mer effektivt og stabilt å ha klare kjøreregler som kan håndheves ordentlig.

Siden Svalbard faktisk har en del næringsvirksomhet bør utgangspunktet være at det er naturlig å regulere konkurransen i disse markedene ved konkurranseloven, selv om det ikke kan angis med stor sikkerhet hvilke faktiske konsekvenser dette vil få. Som det fremgår av forrige punkt forventer imidlertid Konkurransetilsynet at konkurranselovens eventuelle anvendelse på Svalbard i ikke ubetydelig grad vil kunne bidra til en mer velfungerende konkurranse og mer effektiv ressursbruk.

Siden rapporten fra 1998 ble utarbeidet har det vært vekst i næringsvirksomheten og økt fokus på markeder og konkurranse på Svalbard. Utviklingen taler med andre ord for at det er større behov for å gjøre konkurranseloven gjeldende på Svalbard i dag enn i 1998. I tillegg kommer at vi siden 1998 har fått en ny konkurranselov, som med stor sannsynlighet i enda større grad enn tidligere er et effektivt virkemiddel for virksom konkurranse og effektiv ressursbruk.

Nytt i den nye loven er dessuten det økte fokuset på konkurransen i lokale og regionale markeder. Det taler for at Svalbard som andre lokale markeder fortjener konkurransemyndighetenes oppmerksomhet. Konkurransetilsynet antar at det vil være minst like gode grunner for å gjøre konkurranseloven gjeldende på Svalbard som i et hvilket som helst lokalt marked på fastlandet.

Det er også relevant at formålsbestemmelsen i den nye loven fremhever at det ved lovens anvendelse skal tas særlig hensyn til forbrukernes interesser, jf. for eksempel at det ofte vil være forbrukere som rammes av utbytende misbruk av dominerende stilling.

I punkt 5 er enkelte mulige konkurranseproblemer som kanskje vil kunne være i strid med konkurranseloven nevnt. Det understrekes imidlertid at påstandene gjengitt der ikke er undersøkt nærmere. På grunn av den begrensede responsen på Konkurransetilsynets spørsmålsbrev har det dessuten kun vært mulig å redegjøre for konkurransesituasjonen i små glimt. Det har ikke vært meningen eller grunnlag for å avdekke alle mulige konkurranseproblemer. Undersøkelsene kan likevel gi en indikasjon på at flere aktører opplever konkurranseproblemer, og en indikasjon på hvilken type forhold som kan forventes å bli klaget inn for Konkurransetilsynet.

Det er på det rene at en rekke av aktørene som driver virksomhet på Svalbard er opptatt av problemer med konkurransen på markedene, og ønsker sterkt at konkurranseloven skal gjøres gjeldende. Konkurransetilsynet antar dessuten at de initiativ som er tatt for at det skal foretas en fornyet vurdering av om konkurranseloven skal gjøres gjeldende på Svalbard, er uttrykk for at flere mener tiden nå kan være kommet for å gi loven anvendelse.

7.3 Mulige motargumenter

Næringsvirksomheten på Svalbard dreier seg i stor grad om svært små markeder med lavt volum. Den samfunnsøkonomiske betydningen til disse markedene vil være begrenset. Dette argumentet svekkes imidlertid særlig av fokuset på håndheving av konkurranseloven også i lokale markeder.

Mange av klagenes som vil kunne komme inn fra Svalbard vil være klager som Konkurransetilsynet stort sett ikke ville prioritert på fastlandet, ikke bare på grunn av

markedenes størrelse men også på grunn av klagenes karakter. I praksis vil nok mange av klagenes gjelde dominerende aktørers eventuelle utbytende misbruk, og det kan fort bli press på Konkurransetilsynet for at tilsynet skal fungere som en generell monopolregulator på Svalbard som i detalj styrer hva de dominerende aktørene foretar seg. Konkurransetilsynet legger imidlertid til grunn at tilsynet vil ha den tilstrekkelige frihet til å finne frem til en hensiktsmessig praksis når det gjelder håndhevingen av konkurranseloven på Svalbard dersom det blir aktuelt.

Enkelte av aktørene som har uttalt seg til Konkurransetilsynet stiller seg skeptiske til om det vil ha særlig hensikt å gjøre konkurranseloven gjeldende på Svalbard. Slik Konkurransetilsynet ser det kan det som sagt være noe usikkert hvilke faktiske konsekvenser det vil få å gjøre loven gjeldende. Det er imidlertid ikke overraskende at det er de større aktørene, det vil si enkelte mulige dominerende foretak, som fremmer dette synspunktet.

Det har også blitt hevdet at det ikke er hensiktsmessig å gi konkurranseloven anvendelse på Svalbard så lenge en rekke sentral næringslovgivning for øvrig ikke gjelder på Svalbard. Konkurransetilsynet antar imidlertid at konkurranseloven ikke har noen tilknytning til slik lovgivning som gjør det problematisk å gjøre loven gjeldende. Tvert imot kjennetegnes konkurranselovens bestemmelser av at man ser på de økonomiske realitetene i sakene, uten at forholdet til annen næringslovgivning svekker lovens funksjonsmåte.

En hovedkonklusjon i rapporten fra 1998 var at andre tiltak fra det offentlige ville være mer effektive enn å gjøre konkurranseloven gjeldende. Til dette vil Konkurransetilsynet bemerke at det fortsatt er slik at det offentliges rolle er svært vesentlig for konkurransesituasjonen på Svalbard. Tiltakene som ble foreslått i rapporten fra 1998 er fortsatt relevante. Samtidig utelukker ikke det at konkurranseloven bør gjøres gjeldende.

Selv om en viss oppmerksomhet rundt konkurransemessige problemstillinger fra offentlige myndigheter med ansvar på Svalbard kan oppnås uten å gjøre konkurranseloven gjeldende, vil det å gjøre konkurranseloven gjeldende ha en kraftig signaleffekt i tillegg til de konkrete virkninger på markedene. Konkurransetilsynet vil dessuten få en bedre plattform for å kunne påvirke offentlige tiltaks virkninger på konkurransen. Det antas at det vil være minst like viktig for tilsynet å påvirke andre myndigheter til å legge til rette for konkurranse som å håndheve lovens forbudsbestemmelser.

7.4 Kost/nytte-vurdering

Kostnadene for Konkurransetilsynet som følge av å gjøre konkurranseloven gjeldende vil stort sett utgjøres av ressurser i forbindelse med behandling av enkeltsaker og påpekninger/høringer. Det antas at mindre enn 1 årsverk vil gå med til å følge opp Svalbard fra Konkurransetilsynets side.

For næringslivet vil kostnadene først og fremst være forbundet med å orientere seg om reglene i konkurranseloven og å forholde seg til saker som behandles av tilsynet som gjelder dem. Disse kostnadene antas å være begrensede, særlig siden de fleste aktørene også har eller har hatt virksomhet på fastlandet og således uansett må forholde seg til konkurranseloven.

Det er usikkert hvor stor den samfunnsøkonomiske gevinsten vil være av å gjøre konkurranseloven gjeldende på Svalbard. Det forventes særlig at dominerende aktører vil være mer forsiktige med å utnytte sin stilling. I og med at det av miljøvernmessige årsaker i en del tilfeller vil være grenser for hvor mye kapasiteten kan økes i et marked, kan det hevdes at effektivitetstapet ved manglende konkurranse ikke er så stort som normalt. Dette argumentet svekkes av det forhold at det særlig skal tas hensyn til forbrukernes interesser ved anvendelse av loven. Det taler for at det ikke bare er relevant å se på effektivitetstapet, men også på fordelingen mellom monopolister/dominerende foretak og forbrukerne.

Den største gevinsten vil imidlertid sannsynligvis være forbundet med at Konkurransetilsynet med konkurranseloven som plattform vil kunne påvirke konkurransesituasjonen på Svalbard generelt og i forhold til konkrete offentlige tiltak.

Det antas at de mulige samfunnsøkonomiske gevinstene ved å gjøre konkurranseloven gjeldende på Svalbard med stor sannsynlighet vil overstige kostnadene med god margin. Det gjelder selv om det er vanskelig å angi presist hvor store gevinstene er.

7.5 Konklusjon

Konkurransetilsynet anbefaler at konkurranseloven gjøres gjeldende på Svalbard. Tilsynets anbefaling er basert på en vurdering av hvilke virkninger det vil ha for ressursutnyttelsen på Svalbard å gjøre loven gjeldende. Andre må vurdere om det er andre hensyn som også skal tas i betraktning når den endelige beslutningen skal tas.

Konkurransetilsynet kan foreløpig ikke se at det er forhold som tilsier at kun deler av konkurranseloven bør gis anvendelse, eller at det bør gjøres særlige stedlige tilpasninger av deler av loven. Vi tar forbehold om å kunne komme tilbake til dette dersom det besluttes å gjøre konkurranseloven gjeldende på Svalbard.

Dersom konkurranseloven skal gjøres gjeldende på Svalbard må det utarbeides en forskrift etter konkurranseloven § 5 tredje ledd.

